

להיות באמונה

שבת אחר הצהריים

קראו את הפסוקים הבאים לקראת השיעור השבועי: משלי כ"ח 4, 7, 9; רומ' א' 16, 17; גל'ט' ג' 24; משלי כ"ח 5; יוח"א ב' 15-17; משלי כ"ט 13.

פסוק לשינון: "חָרַדְתָּ אָדָם, יִתֵּן מוֹקֵשׁ; וּבִטַח בַּיהוָה יִשְׁגָּב" (משלי כ"ט 25).

קולות רבים כל כך קוראים אלינו מכל עבר. כיצד נדע מהי הדרך הנכונה ומהי הדרך השגויה? התשובה טמונה באלוהים ובהתגלות שנתן לנו בדברו. עלינו ללמוד לבטוח באלוהים, להסתמך עליו ולציית לתורתו. כל השאר יבוא בעקבות זה באופן טבעי. ישוע לימד על כך כשאמר: "בַּקֵּשׁוּ תַחֲלָה אֶת מַלְכוּתוֹ וְאֶת צְדָקָתוֹ, וְכָל אֵלֶּה יִוָּסְפוּ לָכֶם" (מתי ו' 33). כאשר נבקש תחילה את מלכות ה', כל מה שנזדקק לו יינתן לנו. עלינו לבטוח בה' וללכת בעקבותיו – זו אמורה להיות העדיפות העליונה שלנו; אחרת, אנו נציב דבר אחר בראש מעיינינו, וזוהי אלילות לשמה, חד וחלק. נוכל ללמוד לבטוח בה' אך ורק דרך חיי אמונה. הליכה בעקבות המשיח היא בדיוק כך: הליכה. עלינו ליטול את ההחלטות הנכונות כדי לעשות את רצון ה' בחיינו, ואז להפקיד את תוצאותיהן בידיו.

*למדו את השיעור השבועי לקראת שבת, 14 במאָרס.

שמרו את התורה

ארבעה מתוך 13 האזכורים של המילה "תורה" בספר משלי מצויים בפרק כ"ח (פעמיים בפסוק 4, ואז בפסוקים 7 ו-9). על אף שהמילה "תורה" בספר משלי מיוחסת בעיקר ל"הוראה" של אדם חכם (משלי י"ג 14), במסורת העברית נודעת לה קונוטציה רוחנית, והיא מתייחסת להתגלות אלוהית, כפי שמאשש הכתוב (משלי כ"ט 18).

קראו את משלי כ"ח 4, 7, 9. מה נאמר בפסוקים אלה על חשיבותה של התורה לגבי אורחות חיינו?

מה שהפך את עם ישראל שונה מיתר העמים לא היה קשור להלך החשיבה שלו או אפילו להשקפותיו ה"רוחניות" והתיאולוגיות. הבחירות הממשיות שבני ישראל נטלו על בסיס יומיומי בקשר למזון, למנוחה, לסביבה הטבעית וליחסיהם עם שכניהם ובני משפחותיהם – אלה היו הדברים שהפכו אותם "קדושים" או נבדלים" מיתר האומות. בחירות אלה היו אמורות להתבסס על התורה ומצוותיה.

אחרי הכול, כבני אנוש איננו יכולים להחכים מתוך עצמנו; במקרים רבים נבצר מאיתנו להבחין בין טוב ורע (מל"א ג' 9). לכן, אנו זקוקים לתורת ה' שתייע לנו להשיג יכולת הבחנה. במילים אחרות, רכישת חוכמה אינה תלויה בתרגול שכלי או רוחני; היא קשורה בעיקר לציות לחוק הנמצא מחוץ לנו, מחוץ לתובנות ולתשוקות שלנו, מחוץ לתרבות שלנו.

מובן שחוק זה הוא תורת ה' הנצחית. ציות לתורת ה' הוא צעד של אמונה. "אֵינְנִי בּוֹשׁ בְּבִטּוֹחַת הַמַּשִּׁיחַ, שֶׁהָרִי הִיא כַּח הָאֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ אֶת כָּל מִי שֶׁמֵּאֲמִין, אֶת הַיְהוּדִי בְּרֵאשׁוֹנָה וְגַם אֶת הַלֵּא יְהוּדִי; כִּי בָּהּ צִדְקַת הָאֱלֹהִים מִתְגַּלֶּיית מִתּוֹךְ אֱמוּנָה לְתַכְלִית אֱמוּנָה, כְּכַתּוּב: 'וְצִדִּיק בְּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה'" (רומ' א' 16, 17).

אילו צרות ובעיות נחסכו מכם משום שהתחייבתם באמונה לשמור את תורת ה'?
כיצד היו חייכם שונים אלמלא שמרתם את תורת ה'?

חפשו את ה'

התורה, על אף חשיבותה לחיי האמונה, היא כשלעצמה אינה מקור החיים. אדרבה, התורה מצביעה על חטאינו, והחטא מוביל למוות (ראו רומ' ז' 7-13). תחת זאת, מה שהופך את התורה מועילה כל כך הוא העובדה שהיא נובעת מאלוהים. אלמלא נבעה מאלוהים, היא היתה קובץ חוקים לגליסטי שאין לו דבר וחצי דבר עם תכליתו המקורית של ה'. חיי ציות לתורת ה' נלווים לחיים בחברת אלוהים. התורה אינה תופסת את מקומו של ה', אלא נוהגת בדיוק כמו מורה (על פי ההקבלה של שאול השליח), המובילה את תלמידיה אל אדונם (גלט' ג' 24).

קראו את אל הגלטים ג' 24 בהקשר זה. כיצד מצביעה התורה על ישוע, כדי ש"נִצְדָּק על יְדֵי אֱמוּנָה"?

ספר משלי אינו רק ספר חוכמה; בראש וראשונה הוא ספר על אלוהים שגילה את חוכמתו לבני האדם. חיפוש אחר חוכמה דרך ציות לתורת ה' יקרב אותנו לאלוהים ולגאולה שהוא מעניק לנו חיים אין כסף דרך אמונה בישוע.

קראו את משלי כ"ח 5. מהו המפתח שיעזור לנו "להבין הכול"?

המילה "יבינו" מופיעה פעמיים בפסוק 5, בדיוק כפי שהמילה "תורה" מופיעה פעמיים בפסוק 4. שני הפסוקים קשורים זה לזה: שמירת התורה (פס' 4), והחיפוש אחר אלוהים (פס' 5), עולים בקנה אחד. ואולם, לא מדובר אך ורק בידיעת, הבנת ועשיית הטוב ("משפט" על פי פס' 5). הבנת "הכול" קשורה לעובדה שהיא נובעת מאלוהי "הכול". בישראל הקדומה, ידע כללי לא היה מנותק מן החוויה הדתית. אמונה היתה קשורה הדוקות לשכל הישר. לא ניתן היה להעלות על הדעת דבקות באמונה ללא מחשבה או מחשבה ללא אמונה, שכן אלוהים הוא המקור של שתייהן.

מדוע אמונה באלוהים עולה בקנה אחד עם השכל הישר? מדוע מאיסה בה' היא צעד הרבה יותר לא הגיוני ולא נבון מאשר אמונה באלוהים?

מסר לעשירים

קראו את יוח"א ב' 15-17. מפני מה אנו מוזהרים כאן?

כיצד נתגונן מפני הסכנה המוזכרת בפסוקים אלה?

על אף מגוון המשמעויות הנקשרות לרעיון העושר, ספר משלי מציג בפנינו הוראות כיצד "להתעשר", וכיצד להתמודד עם "העושר" שצברנו.

1. **אל תתעשרו על חשבון העניים** (משלי כ"ח 8). אם השגתם את הונכם על חשבון העניים, כספכם לא נרכש בצדק וביושר. כתבי הקודש מדברים מפורשות נגד אנשים המנצלים את העניים לתועלתם האישית.

2. **תנו לעניים** (משלי כ"ח 27). בניגוד לאדם שאפתן וחמדן (לפי משלי כ"ח 25, הביטוי "רחב נפש", פירושו אדם שאינו יודע שובע), האדם הנותן בנדיבות לעניים יבורך: הוא ישגשג ויתענג על נכסיו.

3. **עבודה קשה** (משלי כ"ח 19). עושר אינו אמור להגיע אלינו דרך גניבה או יד המזל, אלא לשמש גמול על עבודתנו הקשה. פרי עמלנו תלוי באיכות עמלנו. אם אנו עשירים, עלינו להיות ראויים לעושרנו.

4. **אל תנסו להתעשר במהירות** (משלי כ"ח 20, 22). הכתוב מציג שני תרחישים אפשריים: (א) אנו מעלימים עין ממעשה עוול ובכך נעשים שותפים לעבירה (משלי כ"ח 22; ב) אנו להוטים כל כך ליהנות מהונם של הורינו, עד שאנו גוזלים מהם את כספם, מקור מחייתם היחיד (משלי כ"ח 24). וגרוע מכך, אנשים העושים מעשים כאלה עלולים להצדיק בלבם את מעשיהם הרעים, ולשכנע את עצמם שהם לא עשו כל רע. לכן, הם אומרים: "לא עשיתי שום פשע."

כסף הוא כוח עוצמתי מאוד בעולמנו, לכן כתבי הקודש מרבים לדון בו. אם אתם להוטים להשיג ממון, כיצד תוודאו פן תיפלו למלכודת שכונתה בפי ישוע: "מדוהי העֶשֶׂר" (מרקוס ד' 19)?

מדריך לעניים

קראו את משלי כ"ט 13. מה נאמר כאן?

העניים והעשירים הם שווים (משלי כ"ט 13).
הדימוי של אור המופיע כאן – ה' נתן את אור החיים הן לעני והן לעשיר – מעמיד את הסוגיה בפרספקטיבה של הבריאה. הן העני והן העשיר נבראו בידי ה' (משלי כ"ב 2). שניהם נהנים ממתנת החיים, והחמה זורחת על שניהם. בדיוק כשם שהעשירים הוזהרו לגבי יחסם לעניים, העניים אמורים לאהוב אפילו את האנשים שעושקים אותם, ולרוב, עושקי העניים הם העשירים (מתי ה' 44, 45).

מהו המסר הטמון במשלי כ"ח 3?

חובותיהם של העניים זהים לחובותיהם של העשירים (משלי כ"ח 3). עוני אינו אמור לשמש תירוץ לחטא. העובדה שמישהו דיכא או עשק אתכם אינה מעניקה לכם היתר לדכא או לעשוק את הזולת. המשל של ישוע על העבד שמיאן למחול ועשק אדם עני ממנו, מעיד כי תגובה זו, על אף שאיננו מצפים לה מצדו של אדם עני, (שכן אנו עשויים לחשוב שהוא יהיה אוהד יותר כלפי אחיו העניים), אינה יוצאת דופן (מתי י"ח 22-35). במשלי כ"ח 3, הדימוי של גשם שבדרך כלל מהווה ברכה, הופך כאן למטר סוחף הרסני; דימוי זה ממחיש את אי התקינות של התנהגות זו, ואת האכזבה שהיא מסבה.

מהו המסר הטמון במשלי כ"ח 6?

עני צדיק טוב יותר מעשיר רשע (משלי כ"ח 6). על פי חוכמת המסורת, הצדיק אינו אמור להיות עני, שכן עוני אמור להיות עונשם של העצלים (משלי כ"ד 34). ואולם, החיים הם הרבה יותר מורכבים. העני עלול להיות קורבן של ניצול ועוול או של נסיבות שאינן בשליטתו. על פי רוב, זה המצב. ואולם, קני המידה של ערכי הצדק והמוסר שספר משלי דוגל בהם הם מפורשים וברורים. צדיקות חשובה יותר מעושר, והצלחה אינה אינדיקציה ברורה לצדיקות.

מה נוכל לעשות אם נתמווד חלילה עם הפיתוי להתפשר על ערכינו למען רווח

חומרי? כיצד נתגבר עליו?

כיצד נגן על עצמנו מהתפשרות כזו, שכל כך קל להידרדר אליה מכפי שנדמה לנו?

אהבת האמת

מכל הדברים שנוכל ללמד את ילדינו, תלמידינו או כל אדם המוכן ללמוד מאיתנו, ייתכן שהשיעור החשוב ביותר נמצא כאן, בדומה לדברים שכתב שאול השליח על האובדים, אשר "לא קבלו את אהבת האמת אשר יכלו להנשע בה" (תסל"ב ב' 10). ברור שישוע הוא האמת, וכאשר מלמדים את הזולת לאהוב את האמת, למעשה מלמדים אותו לאהוב את ישוע. האם ישנו משהו חשוב מזה?

"יהיה אשר יהיה קו החקירה בו בחרנו, כאשר אנו מבקשים באמת ובתמים להגיע לאמת, אנו באים במגע עם תבונה כבירה, עוצמתית, סמויה מן העין, הפועלת בכל ודרך הכול. מוחו של האדם מתחבר עם מוחו של ה'; בן התמותה מתחבר עם האל האינסופי. לא ניתן לאמוד את מידת ההשפעה של ההתחברות הזו על הגוף, הנפש והנשמה של האדם." (אלן גיי. ווייט, Education, עמ' 14).

קראו את משלי כ"ט 15 (ראו גם משלי כ"ט 19). איזה עיקרון חשוב נחשף כאן, לא רק בנוגע לחינוך, אלא גם לגבי החיים באופן כללי?

על אף שהמופת שלנו חשוב (במיוחד למען אלה שאיננו יכולים להוכיחם או להענישם), ישנם מקרים שבהם אין די בדוגמה אישית. דבר זה נכון במיוחד לגבי ילדינו. לפעמים ילדים זקוקים לעונש כדי לשוב לדרך הנכונה ולדעת את גבולותיהם.

כולנו ניחנו בטבע חוטא ומושחת, ודבר זה חל גם על אותם יצורים קטנים, מופלאים, נעוצים ואהובים – ילדינו. איננו עושים לילדינו או לעצמנו שום טובות כשאנו מניחים להם לעשות ככל העולה על רוחם. למעשה, ילדים לא רק זקוקים למשמעת – הם כמהים למשמעת. עליהם לדעת שישנם גבולות, ושעליהם להישאר בתוך הגבולות שהצבנו להם. כאשר הורה מאמין שעליו לכבד את החופש של ילדיו, ולפיכך מניח להם לעשות ככל העולה על רוחם, בלי לרסן אותם לעולם, הוא ימיט לבסוף "בושה" על עצמו ומשפחתו, וללא ספק יסב צער לילדיו – אם לא עכשיו, אז ודאי כשיגדלו ויהפכו לאנשים בוגרים.

מהם אחדים מן הלקחים שלמדתם בילדותכם ונתתם חרוטים בלבכם עד היום? כיצד עזרו לכם הידע או הלקחים שרכשתם בשיפור חייכם כיום?

לימוד נוסף: "חוקי ה' מעוגנים בתורת מוסר נצחית שאינה ניתנת לשינוי; הם נוסחו ונקבעו על בסיס זה כדי להסב אושר ושמחה לאנשים שישמרו אותם... אמונה מקרבת את האדם לאלוהים ולקשר אישי עמו, אך לא רק לזה; שכן עיקרי השמיים נועדו לסייע ולהביא ברכה לאנושות." (אלן ג'י. ווייט, Sons and Daughters of God, עמ' 267).

"הרשלנות המוחלטת בנוגע לחינוך הילדים ליראת ה', הנציחה את הרוע ושחררה לשורות האויב ילדים רבים שתחת השגחה נאותה והכשרה נבונה יכלו לשתף פעולה עם המשיח. תורות שקר, הנחיייה מוטעית וחיבה לא נבונה שהופנתה לאפיק לא נכון – כל אלה טיפחו בילדים תכונות שהפכו אותם דוחים ועצובים, מיררו את חיי ההורים, והעבירו את השפעתם הרעה מדור לדור. כל ילד שהוריו מניחים לו לעשות ככל העולה על רוחו, ימיט חרפה על אלוהים ויבייש את אביו ואת אמו....

"דרך התרשלות במילוי חובתם והנחיית ילדיהם בדרך הרעה, סוגרים ההורים את שערי עיר האלוהים בפניהם." (אלן ג'י. ווייט, כרך 5, עמודים 325, 326).

שאלות לדיון:

1. על אף שהתחנך בבית משיחי, הסופר הרוסי טולסטוי זנח את אמונתו במשך שנים רבות. בזקנותו הוא החל לתהות: מהי משמעות החיים, במיוחד לאור העובדה שהם יסתיימו במוות ודאי? על אף שחיפש תשובות בכל תחומי הידע, לא מצא אף תשובה. לבסוף הבין שהתשובה ההגיונית היחידה לסוגיית החיים ומשמעותם טמונה באמונה – בדבר מה המצוי מעל ההיגיון. כלומר, השכל הישר שלו אמר לו לצעוד מעבר להיגיון, ולפסוע לתוך עולם האמונה כדי לקבל מענה לסוגיית משמעות החיים. לפיכך, מדוע אמונה בישוע היא הבחירה הגיונית ביותר שנוכל ליטול בנוגע למשמעות ולתכלית החיים?
2. על פי הבנתכם, מהי משמעותה של אהבת האמת? כיצד ניתן לאהוב את האמת? מובן שלאהוב את האמת משמעו שעלינו לדעת תחילה את האמת. כיצד נגיע לידיעת האמת? כיצד נדע בוודאות שאיננו מאפשרים לדבר לעמוד בדרכה של אהבת האמת שלנו?